SAMLADE ARBETEN

AF

AUGUST BLANCHE.

ILLUSTRERADE AF SVENSKA KONSTNÄRER.

SMÄRRE SKRIFTER.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Der nog man låter mig i lugn få stå,
För att bli sina gamla anor värdig,
Till dess en gång jag smälter opp, och då —
Då kanske först blir piedestalen färdig.

Skorstenen på Jakobs kyrka.

Sång tillegnad Handels- och ekonomikollegium.*

(Mars 1857.)

SKORSTENEN.

Tag mot, kollegium, min varma dyrkan
För det på kyrkans tak du lät mig stå!
För den som ej får komma in i kyrkan
Är tröstrikt nog få komma utanpå.
Men lyssna ej, min far, till hopens yrkan,
Att du ditt fosterbarn bör nederslå!
De dig, så väl som mig, nedsvärta söka. —
Vill ingen ann', så skall för dig *jag* röka.

Du handlat rätt, ty säg, hvar står det skrifvet,
Att jag på kyrktak ej får upprest bli,
När mig ett rum på kungars borg är gifvet?
Det är blott prat, blott tidningsskrifveri.
Hvad är en skorsten? Liksom menskolifvet
En pipa blott med litet sot uti,
Som glimmar, när det brinner uppå härden
Och sedan ryker någon stund i verlden.

* Handels- och ekonomikollegium, hvars bedömande denna märkvärdiga skorsten underställdes, fann ingenting att anmärka vid densamma. Längre fram förekomma ännu två poem öfver besagde skorsten, hvilken länge var ett stående föremål för den tidens satiriska pennors anfall. Mer än ett år gick om innan man lyckades »skrifva ner» den.

Nog länge har man vanprydt kyrkotaken
Med kors och spiror eller dylikt prål.
Hvad båtar dig den gamla byggnadssmaken,
När du i kyrkan köld och drag ej tål!
Jag lockar folk, och det är hufvudsaken,
Ty jag har glöd och värma, ved och kol.
Lik läsarpresten, sinnena jag skakar,
Så länge jag en brasa har som sprakar.

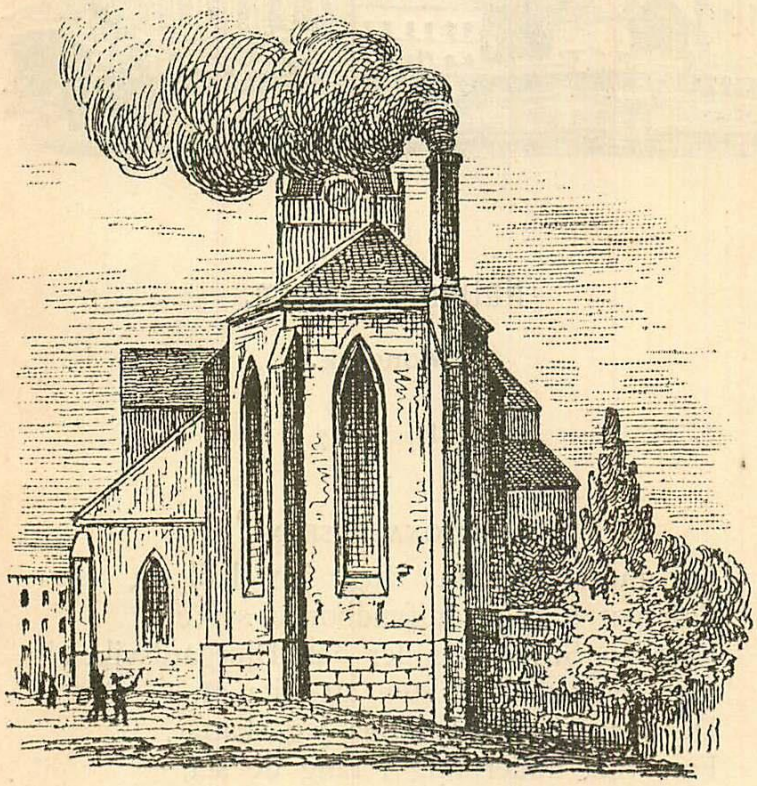

Hur skönt att skåda öfver takens åsar
I aftonskymning och i morgonväkt!
Hur skönt att skåda strömmens hvita måsar,
Som med kollegium säkert äro slägt!
Så står jag då på kyrkans tak och flåsar
Med tusen djeflars heta andedrägt,
En hög symbol af byggnadsstil i Norden,
En härlig sotartanke, kroppslig vorden.

Verkställaren ifrån Carlsborg man tog,
En grundlig arkitekt, det medges nog,
Ty pappa Kléen är både flink och vaken,
Fast något sen, när han skall till med taken.
Hu! Det är riktigt hemskt att stå så här,
Ruinen lik, förrän man färdig är —
Stå gapande mot skyn med vida murar,
En jättetratt för regnets alla skurar.
Man lata murare för synden fått;
Men jag de lataste fick på min lott.
Fan rider både mästare och drängar,
När något göras skall för statens pengar!
Jag frågar öppet: är det ej besatt?
Jag slukat mynt och det af tusan böflar!
Half million gått åt till rock och stöflar,
Och ej en vitten öfver till en hatt!

Carl XIII:s staty och Jakobs skorsten.*

Dialog.

(Juni 1857.)

STATYN.

Jag trodde, att min herre skulle resa
Vid första öppet vatten, men ni står...

SKORSTENEN (*häftigt afbrytande*).

För all del, rif ej upp de läkta sår!
Det blef ju tyst se'n alla skrikt sig hesa.
Min fader kyrkorådet, som jag sport,
Omöjligt kan och vill på resan yrka.
Min stackars far har icke mod och styrka
Att skiljas från det enda som han gjort.

* Se noten på sid. 92.

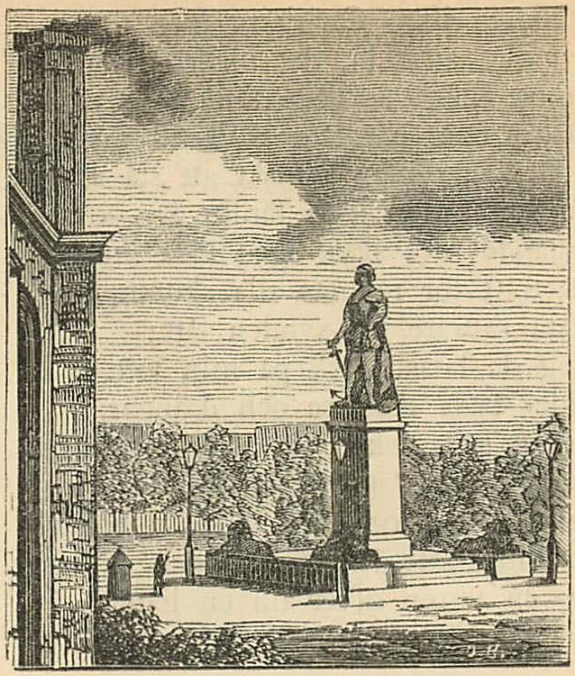

STATYN.

Nå, bravo! Här jag länge ensam stod,
Ett föremål för menniskors förundran.
Ni dela vill med mig en verlds beundran;
Men bär den ock med samma tålamod!
Här hela tiden resande ha vimlat
Som gapat på er, grinat och sig himlat
Och ritat af er kostliga figur,
Liksom ni varit ett vanskapligt djur.
Men möjligt är, att grinet icke rör er,
Se'n man fått sota både i och för er.

SKORSTENEN.

Det gör detsamma, blott jag får stå qvar
Och göra heder åt en älskad far.
Snart skall den dagen firas när jag föddes,
När stenen murades och kopparn löddes.
Då kommer Stockholm hit i procession
Vid klockors högtidsklang och orgelns ton.
Då blir min pappa af den glada flocken
Upplyftad hit, och snart är han på nocken
Bredvid mig här, med kransar uti lufven,
En hyllningsgärd åt snille, smak och vett.

Min fader, som bekant, har flere hufv'en,
Fast mången tror att han har knappast ett.
Så blef jag räddad ur en satans knipa
Och får stå qvar, lugnt rökande min pipa.

STATYN.

Den narrn! Han vet ej hvad det kostar på
Att som spektakel inför verlden stå.
Han skulle känna hvad en annan lidit
Och hur mitt hjerta, fast af brons, har svidit.
Men säg uppriktigt: rår man sjelf derför
Att man blir ärestod blott för man dör?
Jag tackar icke mycket för den äran,
Som kom, parole d'honneur, mot min begäran.
Ty om man frågt mig: »vill staty du bli?»
Jag svarat »nej!» och gjort min konst deri;
Och bort från piedestalen bums jag fore,
Om posten ej och dessa lejon vore.

Eugène Cavaignac.

(Minnesbild. Nov. 1857.)

»Om republiken hotas, skall jag veta försvara den med mitt svärd», yttrade Cavaignac, när han i december år 1848 nedlade sitt embete som statschef och öfverlemnade presidentskapet i Louis Napoleons händer. Tre år derefter randades denna hotets dag, och hvar var då Cavaignac, hvar hans svärd? I Hams statsfängelse. Men om han också denna dag varit fri, om han i fullständig generalsuniform då visat sig på Paris' gator med svärdet i ena handen och trikoloren i den andra, skulle han med all säkerhet ingenting kunnat uträtta, ty de »djupa leden som vinna slaget» lågo dels i den djupa grafven, dels stympade och ännu blödande inom folkqvarteren, alla slagne och förkrossade af just samma svärd under de förfärliga junidagarna 1848.

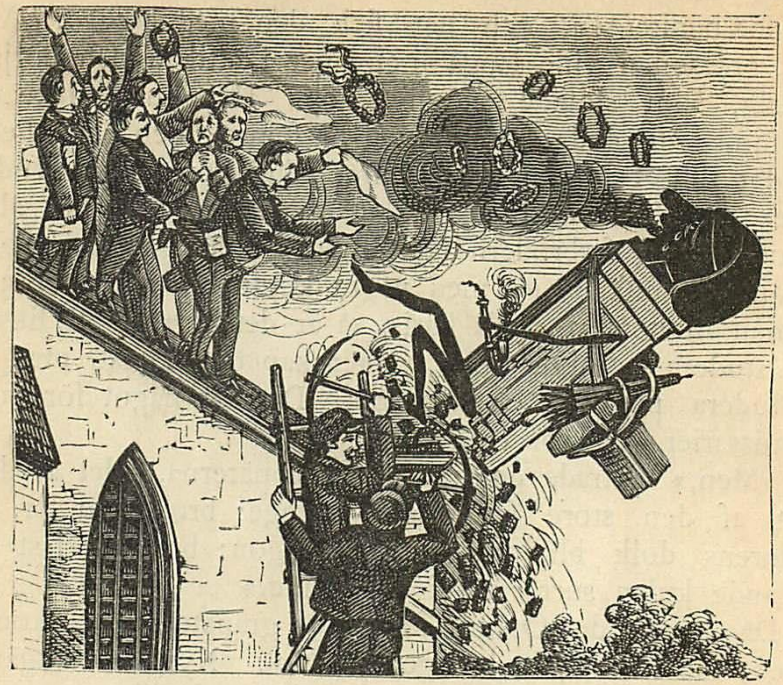

Skorstenens fall.*

Dramatiskt utkast med sång.

(Juli 1857.)

Scenen på taket af Jakobs kyrka. Murare och plåtslagare, försedda med hackor och andra förstörelseverktyg, klättra uppför kyrkmurarna.

SKORSTENEN.

Recitativ.

Ah, se hvad folk! Hvad är för vigtig sak,
Som manar dem att egna mig sin dyrkan? —
Ett folk, som eljes aldrig går i kyrkan,
För min skull stiger upp på sjelfva kyrkans tak!
Hvad viljen I, godt folk?

* Se noten på sid. 92.

EN MURARE (*höjer sin hacka*).

Dig rifva fram och bak.

SKORSTENEN.

O, himmel, o, hvad får jag höra!
Skall jag ett offer bli för hopens raseri!
Ju högre plats, dess större afundsskri!
Ja, intet heligt finns, som man ej vill förstöra,
Och grymt man krossa vill i dag
Det enda stora i sitt slag!

Aria.

Mel. »Ack, i Arkadien» etc.

Ack, äfven jag en gång en storhet varit,
Maken till mig man söka får förgäfves.
Främlingar enkom hit till Stockholm farit
För att mig se. Af rökverk jag förqväfves.
Rysliga hackor!
Trolösa brackor!
Hvarför, hvarför får jag ej stå qvar?
Bröt jag måhända mot förnuftets lagar,
Men mot de dumma bröt jag ej.
Hvarför, hvarför etc.

KYRKORÅDET (*framrusande*).

Låt bli och skäll på mig! Men skäll på ödet blott!
Ty för att skona dig jag gjort hvad jag förmått.
Din dödsdom väl jag skref, men samma känsla röner
Som Brutus, när han högg skall'n utaf sina söner.
Så mycket spott och hån jag tagit mot för dig,
Att, trots min mages kraft, ej mera går i mig.
Men jag skall sörja dig mitt hela lif igenom,
Du kött utaf mitt kött, du ben af minom benom!

SKORSTENEN (*under det att murarne och plåtslagarne ansätta honom från alla sidor*).

O, gudar, hvilka qval! Den grymma hackan re'n
Tveeggad tränger in i hjertats tegelsten
Och grymt mitt murbruksskinn i tusen bitar sliter.

En ryslig hoftång i min kopparnäsa biter.
I svarta hvirflars moln jag andas ut min själ.
Men jord, förrän jag dör, tag mot mitt lifs farväl!

Slutkupletter.

SKORSTENEN.

Farväl, min vandels
Elysium!
Farväl, du Handels-
kollegium!
Farväl, i alle
deltagare!
Farväl, du Kalle
den trettonde!

Farväl, du höga
teaterplank,
som gladt mitt öga
med din skavank!
Du Riksgäldstrappa,
ej rörd af häl —*
Du kyrkrådspappa,
kyss mig! Farväl!

KYRKORÅDET.

Farväl, du skorsten!
Skyll ej på mig,
ty tidningsborsten
nersopat dig.
Allt med förfäran
förloras här;
men icke äran:
den evig är.

Ty härlig var du
till skrot och korn.

* Riksgäldskontorets trappa, också ett af Stockholms kuriosa, är beryktad derigenom att den, ehuru uppförd med stor omkostnad, likväl omöjligen utan lifsfara kan beträdas af menniskofot.
Författaren.